

Balogh István (1912 —)

(SZEMÉLYI BIBLIOGRÁFIA)

Összeállította: Sándor Lászlóné

Előszó

A múlt ismerete minden tudományágban nélkülözhetetlen. Ez vonatkozik az etnográfira is, amely az egyes népek kultúrájával és életmódjával foglalkozik.

Balogh István Debrecen szülöttje, itt végezte iskoláit és itt dolgozott hosszú ideig. Ezért sok szál fűzi e városhoz és a Hajdúsághoz. 1958-tól Nyíregyházán tevékenykedik és azóta tudományos kutatásának köre kibővült a Nyírség népi életének, hagyományainak problémáival. Sokat publikált e tájegységek néprajzáról, hiszen jól ismeri a Tiszántúlnak ezt a részét.

Balogh István elsődlegesen néprajzos, de érdeklődési köre kiterjed a művelődéstörténetre és művészettörténetre is. Meg kell jegyeznem, hogy kiemelkedő publikációs tevékenysége ellenére nevét és műveit a kívánatosnál kevesebben ismerik.

Ezzel az életrajzi bibliográfiával szeretném bemutatni gazdag, értékes adatokban bővelkedő anyagát. Segítséget kívánok nyújtani a helytörténettel foglalkozók számára, másrészt a néprajztudománnyal nem foglalkozó olvasó is talál benne érdekes cikkeket a Tiszántúl hagyományairól, műemlékeiről.

Balogh István munkássága sokrétű. Foglalkozik néprajzzal, történelemmel, helytörténettel, művészettörténettel, művelődéstörténettel, szociológiával, mezőgazdasági problémákkal, ennek néprajzi vonatkozásaival. Tartalmilag így lehet körülhatárolni tevékenységét.

Az anyag összegyűjtésénél teljességre törekedtem. Ebben a kiadványban megjelent bibliográfiából azonban helyhiány miatt kihagytam a napilapokban megjelent kisebb terjedelmű cikkeket és a II. világháború idején írt kisebb tudósításokat. Ezek a cikkek zömmel a Református Jövőben, Debrecen, Debreceni Újság című lapokban jelentek meg. Ez a bibliográfia befejezetlen mű, ugyanis élő tudósról készült.

Felvettem Balogh István önálló műveit, tanulmánykötetekben, gyűjteményes művekben megjelent munkáit, cikkeit, melyek évkönyvekben, folyóiratokban, napilapokban jelentek meg. A bibliográfia tartalmazza azokat a műveket, melyekben mint közreműködő szerepel a szerző. Ez a

dolgozat fő része, ennek felépítése időrendes. Személyi bibliográfiáról lévén szó, így a tudós munkássága fejlődésében tárul az olvasó elé.

Az anyagot évek szerint osztottam fel. Ezen belül az önálló műveket kiemeltem. Ezt követik a tanulmánykötetekben, valamint évkönyvekben található tanulmányok, cikkek. Végül a folyóiratok és napilapok cikkei következnek.

A periodikák e változatos formái miatt szoros időrendet megvalósítani nem lehetett. Ezért vettem külön a folyóiratokat és a napilapokat.

A folyóiratoknál az évfolyamon belül a szám és a lapszám határozza meg a sorrendet. Ha egy cikk két vagy több évfolyamban jelent meg folytatásban, akkor az indulás időpontjához került a tétel. A tételek számozása folyamatos.

A címleírások némileg rövidítettek, a szabvány előírásait követik.

A bibliográfia annotált, vagyis rövid ismertetések találhatóak a művekről, cikkekről. Nem annotáltam a könyvismertető cikkeket.

A mutatóval ellátott teljes anyag a Szabolcs-Szatmár Megyei Levéltárban és a Móricz Zsigmond Megyei Könyvtárban található meg.

Rövidítések jegyzéke

Acta Ethn.	=	Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae
Agrártört. Szle.	=	Agrártörténeti Szemle
Akad. K.	=	Akadémiai Kiadó
Arch. Ért.	=	Archeológiai Értesítő
Áll. Ny.	=	Állami Nyomda
átd. kiad.	=	átdolgozott kiadás
bev.	=	bevezetés
bibliogr.	=	bibliográfia
Bp.	=	Budapest
címford.	=	címfordítás
Debreceni Szle.	=	Debreceni Szemle
Debreceni Ű.	=	Debreceni Újság
DGL.	=	Debreceni Gazdasági Lapok
DKK.	=	Debreceni Képes Kalendárium
DMÉ.	=	Déri Múzeum Évkönyve
Élet és Tud.	=	Élet és Tudomány
évf.	=	évfolyam
forr.	=	forrás

Idegenforg. Táj.	= Idegenforgalmi Tájékoztató
ill.	= illusztrálta
illusztr.	= illusztráció
ism.	= ismerteti
JAMÉ.	= Jósa András Múzeum Évkönyve
K.	= Kiadó
Kiad.	= kiadás
Kiad. a	= Kiadja a...
Kiadó hiv.	= Kiadó hivatal
Kir. Magy. Egy. Ny.	= Királyi Magyar Egyetemi Nyomda
Klny.	= Különlenyomat
KLTE. Kt.	= Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtára
köt.	= kötet
közrem.	= közreműködő
l.	= lap
Levéltári Közl.	= Levéltári Közlemények
Levéltári Szle.	= Levéltári Szemle
LOK.	= Levéltárak Országos Központja
m.	= megye
M. Nemzet	= Magyar Nemzet
M. Technika	= Magyar Technika
M. Út	= Magyar Út
MTA.	= Magyar Tudományos Akadémia
Múz. Hir.	= Múzeumi Híradó
Művtört. Ért.	= Művészettörténeti Értesítő
Néprajzi Ért.	= Néprajzi Értesítő
Néprajzi Közl.	= Néprajzi Közlemények
Néprajzi Múz. Ért.	= Néprajzi Múzeum Értesítője
NPI.	= Népművelési és Propaganda Iroda
ny.	= nyomda
ny. n.	= nyomda nélkül
OMF.	= Országos Műemléki Felügyelőség
összeáll.	= összeállította
rec.	= recenzió (kritika)
Ref. Jövő	= Református Jövő
RT.	= Részvény Társaság
soksz.	= sokszorosítvány
Soproni Szle.	= Soproni Szemle
Studia Litt.	= Studia Litterária
sz.	= szám

szerk.	= szerkesztő
Sz-Sz. Szle.	= Szabolcs-Szatmári Szemle
t.	= tábla
térk.	= térkép
TMKK.	= Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Kalendárium
Tört. Múz.	= Történeti Múzeum
ún.	= úgynevezett

BIBLIOGRÁFIA

1935

1. BALOGH István: Debrecen hadiszolgáltatásai a Rákóczi-felkelés alatt. 1703—1711. Bölcsészdoktori értekezés. Debrecen, 1935, Nagy K. ny. 52 l. (A debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem Magyar Történelmi Szemináriumának Közleményei 5.)
A Rákóczi-felkelés idején Debrecenre nagy feladat várt. Élelemben gazdag város volt. Ezért kötelezték hadiszolgáltatásokra, mind a kurucok, mind pedig a németek. Az ezzel kapcsolatos dokumentumokat adja közre Balogh István.
2. BALOGH István: Debrecen népének futása 1705 őszén. = DKK. 1935. 99—101. l.
1705-ben német seregek vonultak át Debrecenen. Károlyi Sándor feladata volt, hogy a németek útjába eső városokat kiűritse, és felgyújtsa. Erre a sorsra jutott Debrecen is, a szabadságharc folyamán négyszer.

1936

3. A magyarság néprajza. 3. köt. Szellemi néprajz. Írták: Nagy János, György Lajos, stb. Bp. 1935, Kir. Magy. Egyetemi ny. 473 l. 59 t. 9 térk.
Ism.: Balogh István = DMÉ. 1935. Debrecen, 1936, Városi ny. 125—126. l.
4. BALOGH István: Adatok a debreceni erdőgazdálkodás történetéhez. A vákáncsosok. = DMÉ. 1935. Debrecen, 1936, Városi ny. 144—157. l.
Debrecen a homokos Nyírség és a löszös alföldi hátság találkozá-

sánál épült. A homokos részen erdőséget telepítettek. Az erdő jelentős szerepet töltött be az emberek életében. Az erdei munkásokról, szokásaikról, eszközeikről ír a szerző.

5. BALOGH István: Vontató és boglya. = Népünk és Nyelvünk. 1936. 3. sz. 122—123. l.

A vontató és a boglya szavak egész Tiszántúlon használatosak. A rendevágott és csomóba rakott szénát nevezték így. Még a 30-as évek végén is élt ez a szóhasználat.

6. BALOGH István: A debreceni erdőpuszták betelepülése. = Debreceni Szle. 1936. 5—7. sz. 134—138. l. (Klly. is.)

A debreceni pusztákat két részre lehet osztani. Nyugati löszös területek, itt búzát, kukoricát termelnek. Keleti homokos része, melyeken az állattenyésztés uralkodik, de gyümölcs- és erdőgazdálkodás is folyik. Az itt kialakult településekről, gazdálkodásról olvashatunk.

7. BALOGH István: Cselédviszonyok a debreceni kisbirtokon. = Válasz. 1936. 10. sz. 572—576. l.

Debrecen a köztudatban, mint egy nagy falu élt, mely mezőgazdaságból fejlődött naggyá. A lakosság nagy része mezőgazdasági munkával foglalkozott. A városban a XIX. század elején kétféle cselédtartás volt divatos. Erről a kétféle típusról szól a cikk.

1937

8. BALOGH István: A legeltetést szabályozó egyezséglevelek. = DMÉ. 1936. Debrecen, 1937, Városi ny. 94—96. l.

A Debreceni Városi Levéltárban legfontosabbak a birtokjogi oklevelek. Ezek számos, korabeli szokást, művelődéstörténeti adatot őriztek meg. Egyik legrégebbi oklevél 1585-ben keletkezett, mely az újvárosi és debreceni ún. közelő földeken a legeltetést szabályozta. Egy másik oklevél 1700-ból származik, ez Szoboszló és Debrecen között egy évszázadig tartó pert zár le.

9. BALOGH István: A debreceni tanya. = DMÉ. 1936. Debrecen, 1937, Városi ny. 146—160. l. (Klly. is.)

Ebből a tanulmányból megismerhetjük Debrecen településföldrajzát, történeti kialakulását, tanyavilágának létrejöttét. A szerző ismerteti az 1930-as kor tanyájának életét, épületének szerkezetét, berendezését. Fényképekkel, ábrákkal, adatokkal teszi szemléletesebbé az elmondottakat.

10. BALOGH István: A debreceni belső legelő és felosztása 1876-ban. = DKK. 1937. 100—104. l. (Klly. is.)

Debrecen egyik jellemző vonása, hogy középpontjától koncentrikus körökben helyezkedtek el a különböző művelési formák. A belső legelő is így veszi körül a várost, melynek első nyomaival 1607-ben találkozunk. 1876-ban osztották ki a legelőt. Hogy miért, erre ad választ a cikk.

11. BALOGH István: Lakásviszonyok a debreceni tanyákon. = Válasz. 1937. 4. sz. 240—245. l.

A legrosszabb lakásviszonyok között a tanyasi nép élt. Számbeli-
leg és anyagilag is jelentős rétegről van szó. A tanyákon a szapo-
rodás nagy mértékű és ezzel az építkezés nem tart lépést. A la-
kóházat elhanyagolták, fő hangsúlyt a gazdasági épületekre he-
lyezték.

12. ILLYÉS Gyula: Puszták népe. Bp. 1936, Nyugat.

Ism.: Balogh István = Debreceni Szle. 1937. 7—8. sz. 132—133. l.

1938

13. BALOGH István: Néhány adat a magyar juhtenyésztés múltjához.
= DMÉ. 1937. Debrecen, 1938, Városi ny. 119—123. l.

Hankó Béla az állattenyésztés történetéről írt művét egészíti ki
a cikk szerzője néhány adattal. Pl. mikor tűnik fel hazánkban a
nomád pásztorkodás nagyobb mértékben, honnan ered a pásztor
szó, mikor kezdték a moldvai juhajtást tenyészteni.

14. BALOGH István: Olajütés a nyíradonyi szárazmalomban. = DMÉ.
1937. Debrecen, 1938, Városi ny. 123—125. l.

Az alföldi szárazmalom állati erővel hajtott gép. Kását és napra-
forgó olajat ütöttek. A kásaütő malom már a múlté. Megismerhet-
jük a malom szerkezetét, felépítését, működését.

15. BALOGH István: Rostaforogtatás. = DMÉ. 1937. Debrecen, 1938, Vá-
rosi ny. 129—131. l.

A cím alapján az olvasó biztosan azt hiszi, hogy a rostaforogtatás
valamilyen mezőgazdasági tevékenység, pedig nem az. A rosta-
forogtatás egy babona, mellyel a hűtlen kedves szívét csalogatják
vissza. Hajdú, Szabolcs, Szatmár, Bereg megyékben ismerik.

16. BALOGH István: A legrégebb debreceni céhlevelek. = DMÉ. 1937.
Debrecen, 1938, Városi ny. 133—136. l.

A debreceni Déri Múzeum birtokában lévő céhlevelek közül leg-
régibbek a gubacsapók és vargák céhlevelei. Az előbbieké 1398-
ból, az utóbbiaké pedig 1440-ből valók. Ezeket adja közre a cikk
szerzője.

17. BALOGH István: A jószág telettetése Debrecen környékén. = DMÉ. 1937. Debrecen, 1938, Városi ny. 175—212. l.
A Debrecen környéki állattenyésztés nagyon sok ősi, kevésbé ismert elemet őrzött meg. Az országnak ezen a részén folyik még rideg állattartás.
18. BALOGH István: A Debreceni Juhtartó Gazdák Egyesülete fennállásának 60. évfordulójára. = DKK. 1938. 134—135. l.
Az évforduló alkalmából írta Balogh István ezt a cikket, melyben ismerteti az Egyesület működését. Ennek kapcsán szól a debreceni juhtenyésztés múltjáról.
19. BALOGH István: Egy alföldi kisváros. = Válasz. 1938. 2. sz. 95—104. l.
Az Alföldön 23 város található (1938) melyek lakossága 20—40 ezer fő. E városok életét próbálja bemutatni a szerző egy városon keresztül. Ez a város Hajdúszoboszló. Történetét a XVI. századtól vezeti végig napjainkig. Gazdasági, társadalmi életét is ábrázolja.
20. BALOGH István: A debreceni juhászok. = DGL. 1938. 23—24. sz. 5—6. l.; 25—26. sz. 7—8. l.; 27—28. sz. 5—6. l.; 29—30. sz. 5—6. l.; 31—32. sz. 6—8. l.; 33—34. sz. 3—4. l.
A juhtenyésztés a XVI. században kezdődik Debrecen környékén. Egészen 1785-ig a legeltetést nem szabályozták. Ekkor hoztak egy statutumot, melyben megszüntették a legeltetés helyét. Megismerhetjük a juhászok életmódját, szokásait is a tanulmányból.

1939

21. BALOGH István: Diáklázongások a kollégiumban, a XVII. században. = DKK. 1939. 58—65. l.
A XVII. századi kollégiumi diáklázongásokat még nem tisztázták a történészek. Mi az oka a diákok elégedetlenségének? Erre a kérdésre ad választ a szerző.
22. SZIMICS Mária: A debreceni országos vásárok története. Bp. 1938, ny. n. 76. l. 3 t.
Ism.: Balogh István = Debreceni Szle. 1939. 9. sz. 296. l.

1940

23. KISS Géza: Ormánság. Bp. 1938, Sylvester Rt. K. 428 l.
Ism.: Balogh István = DMÉ. 1938. Debrecen, 1940, Városi ny. 89—92. l.

24. BARTHA Károly, N.: A debreceni gubacsapó cég. Debrecen, 1939, Városi ny. 79. l.
Ism.: Balogh István = DMÉ. 1938. Debrecen, 1940, Városi ny. 94—96. l.
25. BALOGH István: Oklevél közlés. = DMÉ. 1938. Debrecen, 1940, Városi ny. 96—100. l.
Balogh István két oklevelet közöl. Az egyik Tar Imre debreceni bíró és esküdtársainak oklevele a gyapjúművesek vásári rendtartásáról, 1458-ból. A másik Enyingi Török János privilegium levele, 1560-ból.
26. BALOGH István: Nagygál István debreceni bíró és esküdtársai megerősítik a debreceni varga cég szabályait. Debrecen, 1599. május 15-én. = M. Népryelv. A debreceni Tisza István Tudományegyetem Magyar Népryelvkuató Intézetének Évkönyve. 1940. Debrecen, 1940, Városi ny. 263—269. l.
A nyelvészek szempontjából érdekes ez a szabályzat, ugyanis a szerző azt korabeli nyelven teszi közzé. Az okmány pergamenre van írva, és a város pecsétjével van ellátva.
27. BALOGH István: Módszertani kérdések a német településkutatásban. = Ethnographia. 1940. 1. sz. 42—50. l.
A településkutatás kapcsolatban van a geográfiával, történezzettel, ethnográfiával, építészzettel. Az új tudományág módszertani kérdéseivel foglalkozik a cikk szerzője. Felhívja a figyelmet jelentős külföldi művekre.
28. EBERT, W.: Ländliche Siedelformen im deutschen Osten. Im Auftrag der landesgeschichtlichen Institute, herausgegeben von Rudolf Kötzscheke. E. S. Mittler Sohn, Berlin, 1936, 74 l. 23 t. 35 térk.
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1940. 1. sz. 104—105. l.
Címford.: Falusi települési formák Németország keleti részén.
29. BALOGH István: Zoltai Lajos, 1861—1939. Nekrológ. = Ethnographia. 1940. 1. sz. 110—111. l.
Zoltai Lajos munkássága említésre méltó. Szintézisbe tömöríti Debrecen és környékére vonatkozó régészeti, néprajzi és történeti kutatásokat.

1941

30. Debrecen szabad királyi város és Hajdú Vármegye. Munkatársak: Balogh István, Balogh Vilmos, stb. Bp. 1941, Vármegyei Szociográfiák Kiadóhiv. 332. l. 16 t. (Vármegyei Szociográfiák 12.)

31. BALOGH István: Debrecen néprajza. = Debrecen szabad királyi város és Hajdú Vármegye. Bp. 1941, Vármegyei Szociográfiák Kiadóhiv. 174—179. l.
 Debrecen néprajza nehéz probléma, mert nem hagyományos paraszti életformában élő közösség, hanem a történelem folyamán kialakult rétegről van szó. A cikk a folyamatot vázolja, a polgár—paraszti (civis) életformának néhány jellegzetes megnyilvánulását.
32. BALOGH István: Adatok a debreceni polgár földművelésének műszókincséhez. = DMÉ. 1939—1940. Debrecen, 1941, Városi ny. 134—140. l.
 A Magyar Népryelvkutató Intézet céljával tűzte ki, hogy a tiszántúli magyarság népryelvi sajátosságait feltárják. Ehhez nyújt segítséget Balogh István ezzel a cikkével.
33. BALOGH István: Pósalaki János és emlékirata a Karaffa-járásról. = DMÉ. 1939—1940. Debrecen, 1941, Városi ny. 165—195. l.
 Ez az emlékirat Debrecen történetét tárja fel, az 1600-as években. Pósalaki János nótáriusról első adatunk 1677-ből való. A tanulmányíró szól a nótárius életéről. Az emlékiratot is megtaláljuk a tanulmányban.

1942

34. BALOGH István: Pósalaki János debreceni főjegyző folyamodása a tanácshoz. Debrecen, 1714. augusztus 17. = DMÉ. 1941. Debrecen, 1942, Városi ny. 79—83. l.
 Pósalaki János élete végén folyamodott a tanácshoz, hogy munkája elismeréséül fizessék ki adósságait. Ez igen érdekes dokumentum a város története szempontjából.
35. BALOGH István: Adatok a Hajdúság XVI. századi népi összetételéhez. = Ethnographia. 1942. 1. sz. 37—41. l. (Klly. is.)
 A hajdútelepek XVI. századi nagy elnéptelenedésének okait vizsgálja a szerző. Egyik tényezőként a várőrségek részéről a jobbágyokra nehezedő terheket említi. Ennek ellenére az eredeti népesség fenntartotta az élet folyamatosságát.
36. PAPP László: Kiskunhalas népi jogélete. Bp. 1941, Táj és Népkutató Intézet. 71. l.
 Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1942. 1. sz. 69—70. l.
37. ERDEI Ferenc: A magyar paraszttársadalom. Bp. 1941, Franklin. 170 l.
 Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1942. 2. sz. 157—159. l.

38. ERDEI Ferenc: Magyar paraszttársadalom. Bp. 1941, Franklin. 170 l.
Ism.: Balogh István = Tiszántúl. 1942. március 8.
39. BALOGH István: A debreceni szellem. = Tiszántúl. 1942. március 14.
A debreceni szellem egyik legjellemzőbb jegye: „úgy él, ahogy élnie lehet és kell, nem a saját akaratából, hanem... az úristen rendelése szerint.” Ezt fejti ki a cikk szerzője.
40. FERDINÁNDI Mihály: Mi Magyarok.
Ism.: Balogh István = Tiszántúl. 1942. március 21.
41. KISS Lajos: A szegény ember élete.
Ism.: Balogh István = Ref. Jövő. 1942. április 10.
42. BALOGH István: Az asszimiláció mai szemmel. = Tiszántúl. 1942. április 29.
Idegen népek beolvadása egy másik nép közé mindig volt és lesz. Dr. Szabó István írt az asszimiláció és disszimiláció kérdéséről cikket, melyet a cikk írója ismertet.
43. BALOGH István: Hogyan oldható meg a „székely népfesleg” kérdése. = Tiszántúl. 1942. április 30.
A cikk Vencel József az Erdélyi Tudományos Intézet tanára tanulmányának ismertetése. Vencel keresi a megoldást a székelyek elvándorlásának megakadályozására. Ír a székelyek életéről is.
44. BALOGH István: A hunok útja a kínai évkönyvek tanúsága szerint. = Tiszántúl. 1942. május 8.
A berlini egyetem docense tartott egy előadást a hun—török kapcsolatokról, a debreceni egyetemen. Annemarie von Gabain a hunok ázsiai tartózkodásáról, szokásairól szólt.
45. NAGYBÁKAY Antal: Szeremley Sámuel: Egy barokkori debreceni főbíró élete.
Ism.: Balogh István = Tiszántúl. 1942. június 2.
46. SZABÓ István: A Magyarság életrajza.
Ism.: Balogh István = Tiszántúl. 1942. június 6.
47. BALOGH István: Milyen kutató munkát végzett Debrecen a Tiszántúl feltárásában. = Tiszántúl. 1942. június 28.
A Tisza István Tudományos Társulat célja a Tiszántúl rendszeres tudományos feldolgozása. Erről a szándékról és a nehézségekről ír Balogh István. Ebben más intézetek — pl. növénytani-, állattani-, néprnyelv- kutató-, stb. intézetek — is segítséget adnak.
48. BALOGH István: Iskoláink hivatása. = Ref. Jövő. 1942. július 2.
Korunk iskolája (1942) válságban van. Nem a gyakorlati életre

tanít ugyanis, hanem a gondolkodásra. Néhány lelkes tanár most azon munkálkodik, hogy kialakítsák a gyakorlatiasabb oktatást. Ilyen kísérlet folyik Hajdúnánáson.

1943

49. BALOGH István: Izsó Miklós ismeretlen levele Csanak Józsefhez. = DMÉ. 1942. Debrecen, 1943, Városi ny. 93—94. l.
Izsó Miklós ebben a levélben értesíti Csanak József kereskedőt, hogy szoborterve elkészült. Csanak volt az elnöke az Emlékkert Bizottságnak, amely megbízta a szobrászt a mű elkészítésével. A levél 1866-ban kelt.
50. MISKOLCZY László—VARGHA László: A Nagykunság vidék népének építkezése. Bp. 1943, Franklin, XLVIII, 142 l.
Ism.: Balogh István = DMÉ. 1942. Debrecen, 1943, Városi ny. 94—95. l.
51. BALOGH István: Egy Csokonai-szobor terv. = DMÉ. 1942. Debrecen, 1943, Városi ny. 100. l.
1861-ben alakult meg az Emlékkert Bizottság, melynek célja volt a kertek, parkok szobrokkal való díszítése. Tervezték egy Csokonai-szobor felállítását is. Izsó előtt Vay Miklóst bízták meg, de a szobor anyagi okok miatt nem készült el.
52. BALOGH István: A debreceni földközösség. = TMKK. 1943.
Debrecen nagy kiterjedésű saját határán és a zálogba vett pusztákon a XVII—XIX. században élt határhasználati és földtulajdonjogi rendszer történeti alakulását kíséri figyelemmel a cikk írója.
53. BALOGH István: A hortobágyi pásztorkodás történeti múltja. XVI—XVII. századi adatok. = Néprajzi Múz. Ért. 1943. 2. sz. 97—112. l.
A XVI. és XVII. század pásztorkodását ismerhetjük meg. Szól még a XVIII. századi állattartásról is a szerző. Olvashatunk a legeltetési jogról, szervezetről, pásztorok szokásairól, szállásáról.
54. BALOGH István: Nomád pásztorok. = Búvár. 1943. 3. sz. 95—97. l.
A pásztorkodás Európában szűk területekre korlátozódik. Keleten a juh- és lótenyésztés a döntő. Hogyan alakult ki az állattartás, milyen történeti előzményei vannak? Ezt tudhatjuk meg a cikkből.
55. BALOGH István: Az ősi gyepű tövében, ahol még sohasem élt idegen. = Ref. Jövő. 1943. július 7.
Két kis gömöri falu Beje és Tornalja ezeréves értékeiről, egy

szépen restaurált templomról, értékes régi könyvekről olvashatunk a cikkben.

56. BALOGH István: A Hortobágy 200 év előtt. = Tiszántúli Gazda Kalandáriuma. 1944. Szerk. Szakácsi János. Debrecen, 1943. 75—78. l.

A XVIII. század közepén a Hortobágy környéki puszták határai miatt folytatott perek tanúinak vallomásából idéz néhány jellemző adatot a szerző.

1944

57. BALOGH István: A mai civis társadalom. = M. Élet. 1944. 10. sz. 8—14. l.

A mai debreceni civis társadalom történelmi képződmény, mely kialakított bizonyos elveket. Ezeket ismerhetjük meg a cikkből.

58. BALOGH István: Debrecenből jelentik. = M. Út. 1944. 3. sz. 3. l.

Debrecen szellemi életéről, a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamaráról, annak új kezdeményezéseiről ír a szerző. Népfőiskolai tanfolyamot szervezett 18 földmunkásnak a Kamara. Ennek programját, oktatási módszereit ismerteti a szerző.

1947

59. BALOGH István: Civisek társadalma. Debrecen, 1947, Misztótfalu-si, 102. l.

Rec.: Péter László = Tiszatáj. 1948. 6. sz. 258. l.

Az alföldi nagy mezőváros, Debrecen életét ismerjük meg a kötetből. A XIX. század végére bekövetkezik ennek a különleges társadalomnak a hanyatlása. A mű a XVI. századtól tárgyalja a város történetét.

60. BALOGH István: Adatok a magyar ház tüzelőhelyéhez. I. Szőlőspajták Debrecen környékén. II. Az alföldi magyar ház tüzelőhelye. = Ethnographia. 1947. 1—2. sz. 70—81. l. 3—4. sz. 210—217. l.

Milyen épület a pajta? Ennek etimológiai, majd néprajzi vonatkozását vizsgálja a szerző. Miben különbözik a többi gazdasági épülettől. Ezt tudhatjuk meg a második részből. Olvashatunk az itt használatos tüzelőhelyekről is.

61. BALOGH István: Debrecen és népe. = M. Technika. 1947. 5. sz. 135—138. l.

Milyen volt Debrecen városképe, társadalmi élete a XVI. és

XVII. században, és milyen most a huszadik században? Erre a kérdésre ad választ a szerző.

1948

62. BALOGH István: A város és népe. = A szabadságharc fővárosa Debrecen. 1949 január—május. Szerk.: Szabó István. Debrecen, 1948, Városi ny. 10—56. l.

A kötetet a szabadságharc 100. évfordulójára adták ki. Jelentős helyet foglal el benne Balogh István tanulmánya. A szabadságharc korának debreceni társadalmát ismerteti. Szól a város akkori gazdasági helyzetéről, igazgatásáról.

1949

63. BALOGH István: A Déri Múzeum új gyűjteményei. = Ethnographia. 1949. 1—4. sz. 361—362. l.

1949. augusztus 15-én nyílt meg a Déri Múzeum régészeti osztálya. Célja, hogy képet adjon a tiszántúli emberek életéről, a neolitikumtól a XIX. század végéig.

64. BALOGH István: A Déri György néprajzi gyűjtemény sorsa. = Ethnographia. 1949. 1—4. sz. 362. l.

E néhány soros hír a Déri György néprajzi gyűjtemény épületének helyreállítását közli az olvasóval. Értesíti a közönséget, hogy a kiállítást kb. 1951-ben nyitják meg.

1950

65. BALOGH, István: Odezsda Hortobad'szkih pasztuhov. = Acta Ethn. Bp. 1950, MTA. 1. tom. 1—4. fasc. 5—27. l. Címford.: A hortobágyi pásztorviselet.

A tanulmány a hortobágyi pásztorok öltözködéséről szól. A szerző bemutatja jellegzetes ruhadarabjaikat.

1951

66. BALOGH István—BORBIRÓ Virgil: Debrecen műemléki vizsgálata. Bp. 1951, OMF. Kézirat gyanánt. 12 l.

Debrecen műemlékei 150 éves múltra tekintenek vissza. A korábbi épületek, tűzvész által pusztultak el. A szerzők leírják a műemlék stílusjegyeit is.

67. BALOGH István: Debreceni Déri Múzeum kiállításának ismertetése. = Múz. Hír. 1951. 1. sz. 14. l.

1952

68. BALOGH István: Időjárási feljegyzések 1763—1825-ig Debrecenben. = Időjárás. 1952. 1—4. sz. 118—120. l. 5—6. sz. 195. l.
1942-ben ajándékozták a Déri Múzeumnak Auer János debreceni vaskereskedő naplóját, melyet 1760-tól vezetett. Értékes családi és várostörténeti adatokat tartalmaz. Érdekessége még, hogy az időjárásról is feljegyzéseket készített.
69. BALOGH István: Az alföldi pásztorélet. = Idegenforg. Táj. 1952. 21. sz. 7—9. l.
Népművészetünk gazdag forrása az Alföld. Jellegzetes hordozói a pásztorok. A szerző bemutatja életüket, szokásaikat, öltözködésüket a XVIII. század végétől.

1953

70. BALOGH István: Izsó Miklós és a Csokonai-szobor. = Műv. tört. Ért. 1953. 1—2. sz. 99—104. l.
A művész élete és fejlődése szempontjából a Csokonai-szobor megalkotása jelentős állomás volt. Ez az első nagyobb szabású és kivitelezett műve. A szobor létrejöttének körülményeit ismerjük meg a cikkből.
71. BALOGH István: Adatok Debrecen képzőművészetéhez. a XIX. század elején. = Műv. tört. Ért. 1953. 3—4. sz. 18. l.
72. BALOGH István: Adatok az Alföld középkori régészetéhez. = Arch. Ért. 1953. 2. sz. 141—150. l.
A szerző Debrecen és környéke földrajzát, és középkori jellegét mutatja be. Időben a XI—XVI. századig tartó időszakot öleli fel. A cikk adatokban bővelkedik.

1954

73. Déri Múzeum Képtára. Összeáll.: Telepi Katalin, Balogh István. Debrecen, 1954, Szabadság ny. 32 l.
Ez a katalógus a Déri Múzeumban található festményeket sorolja fel. Szól a képek alkotóiról is.
74. BALOGH István: Határhasználat Hajdúböszörményben, a XVIII.

században. = Ethnographia. 1954. 3—4. sz. 441—457. 1. 1955. 1—4. sz. 99—124. 1. 1 térk.

Az MTA Néprajzi Bizottsága 1950-től kutatásokat folytat, mely a földművelés változására terjed ki. Hajdúböszörményt választotta ki, mert levéltári anyaga ebben a vonatkozásban igen gazdag. Vizsgálja a hajdúböszörményi gazdálkodás néprajzát, mezőgazdasági és szociográfiai vonatkozásait.

1955

75. BALOGH István: Franciaország. Magyar néprajzkutatók külföldi útjai 1954-ben. = Néprajzi Ért. A Nemzeti Múzeum és Néprajzi Múzeum Évkönyve. 1955. Bp. 1955, Múvelt Nép K. 310—311. 1. Balogh István párizsi útja a Magyar Népművészeti Kiállítással kapcsolódott egybe. A kiállítás párizsi közönségre tett hatásáról, valamint a kiállításról számol be a cikkben.
76. BALOGH István: Adatok Debrecen képzőművészetéhez a XIX. század elején. = Műv tört. Ért. 1955. 1. sz. 55—65. 1
A Déry Múzeum irattárában igen érdekes iratcsomóra bukkant Balogh István. Ez Sárvári Pál (1765—1840) kollégiumi professzor leveleit tartalmazta, melyeket többek között Kiss Sámuelről kaptak. A leveleket a debreceni képzőművészetre vonatkozó adatok teszik értékessé.
77. BALOGH István: Herman Ottó a Hortobágyon. = Alföld. 1955. 5. sz. 69—72. 1.
A cikk megemlékezés Herman Ottó születésének 120. évfordulójáról. Méltatja a szerző a polihisztor néprajztudományban elért eredményeit. Közli kutatóútjairól készített naplóját.
78. BALOGH István: Hortobágy. = Élet és Tud. 1955. 7. sz. 202—206. 1.
Hogyan jött létre a hortobágyi puszta? Milyen volt régi képe? Végig kíséri a szerző a táj alakulását a XII. századtól napjainkig, összeszöve az ott élő nép életének leírásával.

1956

79. BALOGH István—BÉRES András: Geszten Jóska, a nyíri betyár. Bp. 1956, Tört. Múz. sokszorosítója. 37 l. (Nyírbátor Báthori István Múzeum. A — — füzetek.)
A füzet első részében Geszten Jóska történetét ismerhetjük meg dokumentumok alapján. Sok levéltári adatot közöl a két szerző. Pl. a betyár periratait, születési anyakönyvi bejegyzést stb. A

második részben a betyárral kapcsolatos irodalmi alkotásokról szerezhetünk tudomást.

80. CSOMOR Benő—BALOGH István: Hajdúszoboszló gyógyfürdő. Kiad: a TIT Hajdú-Bihar megyei szervezete. Debrecen, 1956, Szabadság ny. 18 l.
A szerzők Hajdúszoboszló történetét dolgozzák fel. A kis utikalauz az 1600-as évektől 1940-es évekig tárja fel a gyógyfürdő kialakulását, életét.
81. BÉRES András—MÓDY György: A Hajdúság történetének és néprajzának irodalma. (Források, tanulmányok, cikkek.) Bev.: Balogh István. Debrecen, 1956, Magyar Írók Szövetsége Debreceni Csoportja. 51 l. (Alföldi füzetek 3.)
A kiadvány a Hajdúság néprajzi és történeti életét dolgozza fel. Ehhez írt bevezetőt Balogh István. Közli a bibliográfia szerkezetét, és tartalmi ismertetést is ad.
82. BALOGH István: Herman Ottó levelei Zoltai Lajoshoz. = Ethnographia. 1956, 1—2. sz. 132—153. l.
Herman Ottó mintegy 30 levelet írt Zoltai Lajosnak 1905 és 1914 között. A levelezés nagy jelentőségű, mert meghatározta a debreceni néprajzi gyűjtemény alakulását. Sok néprajzi adatot tartalmaznak a levelek.
83. KISS Lajos: Szegény ember élete. Bp. 1955, Művelt Nép K. 604 l. Ism.: Balogh István = Alföld. 1956. 1. sz. 106—108. l.
84. BALOGH István: A leghíresebb tiszántúli betyár Geszten Jóska. = Alföld. 1956. 5. sz. 166—171. l.
Balogh István cikkében bemutatja a betyárélet keletkezését, a betyárok történelemben betöltött szerepét. Hiteles dokumentumok és irodalmi művek alapján megismerhetjük Geszten Jóska történetét.

1957

85. Debrecen. Déri Múzeum. A debreceni Déri Múzeum Évkönyve. 1948—1956. Szerk. Balogh István. Debrecen, 1957, Alföldi ny. 161 l. 8 t. (Debrecen, Déri Múzeum. Debrecen város Déri Múzeumának kiadványai 43.)
Rec.: Szabadfalvi József = Élet és Művelődés. 1959. 61. l.
Ez a kötet 9 évet ölel fel. Balogh István a múzeum akkori igazgatója szerkesztette. Érdekes tanulmányokat közöl, gazdagon illusztrált, idegennyelvű kivonatokat tartalmaz.

86. BALOGH István: Jelentés a Múzeum 1948—1956. évi működéséről. = DME. 1948—1956. Debrecen, 1957, Alföldi ny. 3—19. l.
A háborús károkat helyreállították 1948-ra. Komoly munkát jelentett a múzeumi tárgyak (kb. 70 000 db) megóvása, mivel ezek nagy része a múzeum épületén kívül voltak. Ennek következtében a múzeum nem tudta feladatát maradéktalanul teljesíteni. 1948 és 1956 között a múzeum értékes tárgyakkal gyarapodott.
87. A Magyar Néprajzi Társaság debreceni vándorgyűléséről. = Ethnographia. 1957. 1. sz. 210—215. l.
A Néprajzi Társaság plénuma előtt elhangzott előadásokat közli a folyóirat. Balogh István az újabkori magyar földközösség néprajzi kérdéseiről szolt.
88. A Magyar Néprajzi Társaság debreceni vándorgyűléséről. = Ethnographia. 1. sz. 215—216. l.
Ez a cikk, a főtítkári jelentés, melyben az elhangzott előadások címei és előadói szerepelnek. Balogh István második előadása a magyar településformák kutatásáról szolt.
89. BALOGH István: A gabona betakarítása a XVI—XVII. században. = Ethnographia. 1957. 2. sz. 270—291. l.
A gabonabetakarítás típusaival nemcsak a magyar, de az európai néprajzkutatók is foglalkoznak. Ez egy eléggé kidolgozatlan terület. Módszertani szempontból vizsgálja a szerző a problémát, feltárja a hiányosságokat is.
90. BALOGH István: Tóth Ágoston festmények Debrecenben. = Soproni Szle. 1957. 3—4. sz. 289—291. l.
Tóth Ágoston soproni származású katonatiszt volt. A szabadságharc ezredese, az olmtúzi várfogságban festett. Két festménye megtalálható a Déri Múzeumban.
91. BALOGH István: Debrecen műemlékei. = Élet és Tud. 1957. 33. sz. 1040—1045. l.
Debrecennek nincs 150 évesnél idősebb műemléke, ugyanis a város többször tűzvész áldozata volt. Az utolsó tűzvész után klasszicista stílusban épült számos lakóház és középület. A cikkben olvashatunk a Nagytemplomról, Kollégiumról és sok más műemlékről.

1958

92. BALOGH István: Debrecen. Ill. Tamássy Zsigmond, Menyhárt József. Bp. 1958, Képzőművészeti Alap. 99 l. 34 t. (Magyar műemlékek.) Bibliogr. 93—94. l.

Rec.: Entz Géza = Műv. tört. Ért. 1959. 2. sz. 169. l.

Fügedi Erik = Századok. 1960. 430—432. l.

Kádár Zoltán = Élet és Művelődés. 1959.

A kötet Debrecen műemlékeit vizsgálja. Keletkezésük történetét, alkotóit, stílusjegyeit ismerteti. Gazdagon illusztrált, sok térkép, fénykép található a kiadványban.

93. BALOGH István: Egy búbajos per 1715-ből. = Néprajzi Közl. 1958. 1—2. sz. 313—319. l.

1715-ben pert indítottak Belényesi Anna ellen. A vád az volt, hogy boszorkány, varázsló. E pernek a jegyzőkönyvét adja közre Balogh István. A per eredményéről nem maradt fenn írás.

94. BALOGH István: A soproni színház és Debrecen. = Soproni Szle. 1958. 3. sz. 250—253. l.

Debrecenben 1792-től működik színtársulat. Az épület, melyben játszanak már elavult. Felmerült a gondolata egy új épület építésének. A tervet Soprontól kérik. Ybl is készít tervet, de végül is a sopronit fogadják el. A kapcsolat Reszler István soproni színtársulata révén maradt fenn.

95. BALOGH István: Péchy Mihály és a debreceni Nagytemplom építése. = Műv. tört. Ért. 1958. 4. sz. 281—292. l.

A nagytemplom építésének története igen bonyolult. Négy fázisban épült. Péchynek az első három szakaszban volt szerepe. Több tervet is készített, de mégsem teljesen az ő alkotása. A templomot Hild János és Rabl Károly fejezték be.

96. BALOGH István: Pusztai legeltetési rend Debrecenben a XVIII—XIX. században. = Ethnographia. 1958. 4. sz. 537—566. l.

A magyar néprajztudomány egyik legkidolgozottabb ága a népi állattartás kérdése. Az állattartás két típusát, a kezes, és a szilaj állattartást elemzi a szerző. Szó esik még a Debrecen környéki határfelosztásról és a jószágcsoportok elnevezéséről is.

1959

97. BALOGH István: A nagykállói csizmadia inasok regulái 1856-ból és 1875-ből. = Néprajzi Közl. 1959. 1—2. sz. 289—292. l.

A magyar néprajzkutatás kevés gondot fordított a céhek tanulmányozására, holott ez a téma a középkorig visszanyúlik. Dokumentumai igen érdekes adatokat tartalmaznak a korabeli társadalomról, a céhek hagyományairól.

98. BALOGH István: Marhadög és orvoslása Debrecenben a XVIII. században. = Néprajzi Közl. 1959. 1—2. sz. 303—309. l.

Debrecenben az állattartás az uralkodó. Ezért fontos volt olyan intézkedéseket hozni, mellyel megakadályozták az 5—6 évenként ismétlődő marhavészt. Erre vonatkozó törvényt először a XVIII. században hoztak először. Két orvos javaslatát ismerteti a cikk.

99. BALOGH István: Szabolcs megyei pásztorösszeírás 1796-ból. = Ethnographia. 1959. 1—3. sz. 291—312. l. (Klly. is.)

A XVIII. században a közbiztonság igen megrendült. Ennek oka az volt, hogy szaporodtak a tanyák, téli szállások, ezzel együtt pedig egyre több volt az állatlopás. Ezért a hatóságok rendszabályokat hozta. Első ilyen: a pásztorok életét és szállásait kívánta ellenőrzés alá vonni.

100. BALOGH István: Néprajzi adatok a Hortobágy környékéről a XVIII. századból. = Ethnographia. 1959. 1—3. sz. 463—466. l.

A XVIII. században a Hortobágy környéki legelőkért Debrecen sokat pereskedett a környező falvakkal. A tanúvallomásokból a kutató sok érdekes szokást, adatot ismertet meg. Ezekből az adatokból a táj változásaira, halászatra, jószágartásra lehet következtetni.

101. Néprajzi Közlemények. Kiad. a Magyar Nemzeti Múzeum és Néprajzi Múzeum. Szerk. Némethy Endre, Takács Lajos. 1—3. évf. 1956—1958.

Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1959. 1—3. sz. 500—502. l.

102. BALOGH István: A magyar puszta kialakulása. = Élet és Tud. 1959. 23. sz. 719—723. l.

Hogyan alakult ki az Alföld? Ezt kíséri végig a szerző a honfoglalástól napjainkig. Képet ad a falvak, a tanyavilág kialakulásáról. Megállapítja, hogy Bugac és a Hortobágy őrizte meg legjobban az elmúlt 4—500 év emlékeit.

1960

103. BALOGH István: Szabolcs megye dézsmajegyzéke 1556-ból. = JAMÉ. 1958. Bp. 1960, Képzőművészeti Alap. 144—169. l.

A megye legkorábbi ránk maradt dézsmajegyzéke 1556-ból való. Ez gabona és bárány tized jegyzéke. Értékes adatokat lehet az iratból leszűrni, pl. mennyi volt a falvak átlagos lakossága, mi jellemezte mezőgazdasági munkájukat, állattartásukat.

104. BALOGH István: Ólaskertek a Tisza mentén. = Néprajzi Közl. 1960. 1. sz. 82—86. l.

Balogh István kutató útja során a Tisza mentén, Tiszavasvári és Tiszadada környékén szilaj pásztorkodásra bukkant. Ólaskertek

- jelezték ezt, melyek régen szorosan hozzátartoztak a település szerkezetéhez.
105. BALOGH István: Lótolvaj béklyóvágója 1848-ból. = Néprajzi Közl. 1960. 1. sz. 253—254. l.
A Szabolcs megyei irattárban őriztek egy lótolvajtól elkobzott béklyóvágót. Ez később a Jósa András Múzeumba került. Ezt a szerszámot mutatja be a szerző.
106. BALOGH István: Beregszászi Pál és a debreceni „Rajzskola”, 1819—1856. = Műv. tört. Ért. 1960. 1. sz. 43—49. l. (Klny. is.)
II. József 1786-ban kiadott rendeletében, néhány kézműves mesterség inasai számára kötelezővé tette a rajztanulást. Kezdetben oktató hiánya miatt ez nehezen indult. Debrecenben 1813-ban jött létre, Kiss Sámuel, majd Beregszászi vezetésével.
107. RÉVÉSZ Imre: Sinai Miklós. Bp. 1959, Akad. K. 343 l.
Ism.: Balogh István = Alföld. 1960. 2. sz. 120—122. l.
108. BALOGH István: Móricz Zsigmond debreceni regényterve. = Alföld. 1960. 3. sz. 149—150. l.
Móricz Debrecenben volt diák, így számos novellája kapcsolódik a városhoz. Arról azonban kevesen tudnak, hogy halála előtt egy regényterv foglalkoztatta. Debrecen Rákóczi szabadságharc alatti életét akarta megírni. Ehhez gyűjtött anyagot, amikor Balogh István megismerkedett vele. Ezt a találkozást írja le a szerző.
109. VERES Péter: A kellelten leány. Regény. Bp. 1960, Szépirodalmi K. 354 l.
Ism.: Balogh István = Alföld. 1960. 4. sz. 111—113. l.

1961

110. BALOGH István: Tanyák és majorok Békés megyében, a XVIII—XIX. században. Gyula, 1961, Békés m. ny. 23 l. (Gyula, Erkel Ferenc Múzeum. A — — kiadványai 25.)
A tanulmány a Békés megyei, XIX. századi tanyásgazdálkodás kialakulását mutatja be. Meghatározza a paraszti tanyák és uradalmi majorok közötti különbséget. Részletes statisztikai adatokat ad a lakosság számának alakulásáról.
111. BALOGH István: Adatok a román pásztorok XVIII. századi alföldi legeltetéséhez. = Műveltség és Hagyomány III. Szerk. Gunda Béla. Bp. 1961, Tankönyvkiadó. 213—217. l.
Az alföldi magyar pásztorkodásban román elemek is kimutathatók. Ezzel az érdekes megállapítással kezdődik a tanulmány. Milyen tényezők utalnak erre, ezt tudhatjuk meg a cikkből.

112. BALOGH, István: Formen der extensiven Viehhaltung auf den Pusten von Debrecen. = Viehzucht und Hirtenleben in Ostmitteleuropa. Ethnographische Studien. Red. László Földes, Mitarb. Márta Belényesy, Béla Gunda. Bp. 1961, Akad. K. 465—503. 1. Címford.: Az extenzív állattartás formái a debreceni pusztákon.
A határhasználati rendszerek áttekintése után foglalkozik az extenzív állattartás történeti kialakulásával, a pusztai külső legelők XVIII—XIX. századi használati rendszerével általánosságban. A második részben Debrecen pusztai legelőjén kialakult legeltetési jogot, a legelő területek állatfajták szerinti felosztását, a legelőre hajtást ismerteti. Tárgyalja az állattulajdonosok által létrehozott szervezetet, a hivatalos szervek felügyeletét, a pásztorszervezetet, a pásztorok munkamegosztását.
113. BALOGH István: Szabolcs megye statutumai a pásztorok megrendszabályozására a XVIII. században. = JAMÉ. 1959. Bp. 1961, Képzőművészeti Alap. 91—111. 1.
Rec.: Köhegyi Mihály = Agrártörténeti Szle. 1966. 4. sz. 566—567. 1.
A XVIII. században a Nyírségben az állattartás volt a döntő tevékenység. Ekkor a megye területének felét legelőnek lehet tekinteni. Szükségessé vált a pásztorok összeírása, mert életmódjuk sok gondot okozott a hatóságoknak.
114. BALOGH István: Huszár István grafikai kiállítása. = Kelet-Magyarország. 1961. december 24. 10. 1.
Hogyan viszonyulnak a fiatal festők, képzőművészek a grafikához? Milyen helyet foglal el a képzőművészetben ez az ágazat? Szól a szerző Huszárról, munkásságáról, elemzi néhány alkotását.

1962

115. BALOGH István: A debreceni Nagytemplom. Bp. 1962. Képzőművészeti Alap. 36 l. illusztr. (Műemlékeink.)
A cikk szerzője a Nagytemplom építésének történetét mondja el. XIII. századi alapokra építették 1564-ben, 1626-ban, majd 1805-ben.
116. BALOGH István: Koncz Zoltán festőművész kiállítása. Katalógus. Nyíregyháza, 1962, Szabolcs-Szatmár megyei ny. 12 l.
Ez a prospektusszerű kiadvány Koncz Zoltán életéről, művészetéről és a kiállításról szól. Megtaláljuk a füzetben a kiállított képek címsorát, láthatunk néhány reprodukciót is.

117. Műveltség és Hagyomány. I—II. köt. Szerk. Gunda Béla. Bp. 1960, Tankönyvkiadó. 391 l.
Ism.: Balogh István. = Ethnographia. 1962. 2. sz. 346—349. l.
118. BALOGH István: Az alföldi tanyásgazdálkodás az 1830—1840-es években. = Agrártört. Szle. 1962. 3—4. sz. 617—631. l.
A cikkből megtudhatjuk, hogyan jöttek létre a tanyák. A tanyásgazdálkodást a kapitalista nagyüzemmel hasonlítja össze a szerző. Ismerteti Balásházy János tevékenységét, nézeteit.
119. BALOGH István: Mind több érdeklődőt hódít a néprajz. A Néprajzi Társaság Vándorgyűlése. = Kelet-Magyarország. 1962. október 21. 4. l.
Nyíregyházán 1962. október 11—13. között volt a Néprajzi Társaság Vándorgyűlése. Egyre több ember vesz részt ezeken az összejöveteleken. A résztvevő 150 ember közül csak mintegy 60 volt szakember.
120. BALOGH István: Ünnepek három kontinens népeinél. = Kelet-Magyarország. 1962. december 24. 7. l.
Mikor volt újév Franciaországban, az abesszinek 12 karácsonya, Visnu 10 feltámadása. Ilyen érdekes szokásokról olvashatunk a cikkben.

1963

121. BALOGH István: A magosligeti málévetőgépj. = JAMÉ. 1960. Nyíregyháza, 1963, Alföldi ny. Debrecen. 219—222. l.
Magosligeten a szerző egy kukorica vetőszerkezetre bukkant. Ezt főleg itt használták, de eljutott a szatmári Erdőhátra is. E szerkezet használatát mutatja be Balogh István.
122. BALOGH István: Vita a néprajztudomány és az agrártörténet együttműködéséről. = Agrártört. Szle. 1963. 4. sz. 569—572. l.
Hogyan segíti egymást a néprajz és a történettudomány? A cikk szerzője vizsgálja a néprajztudomány állapotát, fejlettségét. Felvázolja a kutatás módszereit, területeit.
123. FÉL Edit—HOFER Tamás: Az átányi gazdálkodás ágai. Bp. 1961, (Néprajzi Közlemények. VI. 2.)
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1963. 4. sz. 631—634. l.
124. BALOGH István: Tanyák és a szocializmus. Hozzászólás a tanyakérdés—sorskérdés vitához. = Alföld. 1963. 5. sz. 74—78. l.
A tanyák megszüntetésére már többször tettek kísérletet. Mikor alakult ki a tanyarendszer, milyen problémákat vet fel. Statisztikai adatokkal, felmérésekkel illusztrálja a szerző ezt a kérdést.

125. BALOGH István: Nyírbátor. = Élet és Tud. 1963. 24. sz. 750—754. l.
Az Alföldön elég kevés olyan hely van, ahol régi műemlékek, épületek maradtak meg. Ezen kevés helyek közé tartozik Nyírbátor. Balogh István bemutatja a város földrajzi adottságait, növényzetének alakulását a jégkorszaktól, történetét, műemlékeit.
126. BALOGH István: Almáskertek a Szamos mentén. = Élet és Tud. 1963. 43. sz. 1359—1363. l.
Néhány évtizeddel ezelőtt a Szamos menti népek kendertöréssel, szilvafőzéssel foglalkoztak. Ma nagy almáskertek találhatók ezen a vidéken. Az almatermelés, csomagolás váltotta fel ezeket az ősi tevékenységeket.

1964

127. BALOGH István: Maghy Zoltán képkiallítása. Katalógus. Nyíregyháza, 1964, Szabolcs-Szatmár megyei ny. 12 l.
A kis füzetben olvashatjuk a festő életrajzát, művészetének elemzését, műveinek értékelését. A szerző közli a kiállított képek jegyzékét, és néhány reprodukcióját.
128. BALOGH István: A tiszavasvári református templom. = JAMÉ. 1961—1962. Nyíregyháza, 1964, Franklin ny. Budapest 65—77. l.
A tiszavasvári református templom alaprajza, stiluselemei, méretei, külső-belső formája következtében Szabolcs-Szatmár egyik legérdekesebb építménye. A XIII. században építették, de mai formáját a XVIII. században nyerte.
129. BALOGH, István: Das Einbringen des Getreides ins Karpatenbecken, im XVI—XIX. Jahrhundert. = Acta Ethn. 1964. 13. tom. 1—4. fasc. 368—402. l. (Klny. is.)
Címford.: A gabona betakarítása a Kárpátmedencében a XVI—XIX. században.
A gabona betakarítása ebben az időszakban kaszával és sarlóval történt. Három munkatípus alakult ki. Az Alföldről terjedt el.
130. NAGY Gyula: A hagyományos földművelés a Vásárhelyi pusztán. Bp. 1963, Magyar Nemzeti Múzeum—Néprajzi Múzeum. 192 l. 33 t. 100 kép.
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1964. 1. sz. 169—171. l.
131. BALOGH István: Nyíregyháza. = Élet és Tud. 1964. 22. sz. 1026—1031. l.
Nyíregyháza már 700 éves. A történelem során már kétszer elpusztult. Újkori történetét 1753-tól lehet számítani. Nyíregyháza alapításáról, történetéről, fejlődéséről, bokortanyáiról szól a cikk.

132. BALOGH István: A régi híres debreceni szekeresek és talygások. = Élet és Tud. 1964. 47. sz. 2211—2215. l.
Hogyan utaztak a múlt században a debreceni emberek? Hogyan szállították piacra termékeiket a kereskedők és a parasztemberek. Ezt tudhatjuk meg a cikkből.
133. BALOGH István: Múzeumi kiállítás a vajai várban. = Kelet-Magyarország. 1964. október 4. 7. l.
A vajai vár Szabolcs-Szatmár egyik legjelentősebb történelmi emléke. 1964-ben múzeummá alakították. Az ünnepélyes megnyitás alkalmából történt a megemlékezés a vár történetéről, be rendezéséről, a kiállításról.

1965

134. BALOGH István: Paraszti gazdálkodás és termelési technika, a kapitalizmus korában. (1850—1914). Kandidátusi értekezés tézisei. Nyíregyháza, 1965, MTA. KESZ. Soksz. Bp. 10. 1. l.
Milyen típusai vannak a paraszti gazdálkodásnak, milyen technikát alkalmaztak ebben az időben a mezőgazdasággal foglalkozók? Ezekre a kérdésekre ad választ a szerző.
135. Szabolcs-Szatmári utikönyv. Szerk. Balogh István, Hársfalvi Péter, stb. Nyíregyháza, 1965, Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács. 195 l.
A kötet jó kalauz a Szabolcsba látogatóknak. Bemutatja a megye múltját, tájait, emlékeit, irodalmi emlékeit. Szól gazdasági, kulturális életéről. A kötet hiányossága, hogy rossz minőségű papírra készült, és illusztrációi is gyengék.
136. BALOGH István: A paraszti gazdálkodás és termelési technika. = A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában. 1848—1914. Tanulmányok. Szerk. és bev. Szabó István. Bp. 1965, Akad. K. 1. köt. 349—428. l.
E nagyterjedelmű tanulmányban Balogh István feldolgozza a magyar mezőgazdaság főbb problémáit a jobbágyfelszabadítás előtti néhány évtizedtől az első világháborúig. Foglalkozik a hagyományos és korszerű gazdálkodással, földművelési rendszerekkel, növénytermesztéssel, állattenyésztéssel.
137. BALOGH István: Az alföldi tanyásgazdálkodás. = A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában. 1848—1914. Tanulmányok. Szerk. és bev. Szabó István. Bp. 1965, Akad. K. 1. köt. 429—479. l.
A magyar mezőgazdaságban két különböző határhasználati, termeléstechnikai, üzemszervezési forma élt. Az egyik a forduló

gazdálkodás, a másik a tanyásgazdálkodás. Ez utóbbival foglalkozik részletesen a szerző.

138. BALOGH István: A paraszti művelődés. = A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában. 1848—1914. Tanulmányok. Szerk. Szabó István. Bp. 1965, Akad. K. 2. köt. 487—564. l.
Rec.: Hoffman Tamás = Népszabadság. 1966. június 23. 7. l.
Szamos Gyula = Acta Agronomica Hung. 1966. Tom. 15. (1—2.) 265—266. l.

A múlt század elejétől vizsgálja a parasztság művelődését a szerző. Ír a hagyományos műveltségről, a népművészetről, népzene-ről, népi irodalomról. Értékeli az iskolahálózatot, oktatást, a parasztság és az iskolai oktatás kapcsolatát.

139. BALOGH, István: Die Typen der Viehhaltung in den zentralen Gebieten des Karpatenbeckens im XIX. Jahrhundert. = Europa et Hungaria. Congressus ethnographikus in Hungaria. Budapest. 16—20. okt. 1963. Red. Gyula Ortutay, Tibor Bodrogi. Bp. 1965, Akad. K. 409—416. l.

Címford.: Az állattartás típusai a Kárpátmedence központi területein a XIX. században.

E tárgyban tartott előadás szövege a tárgy körül felmerült eddigi kérdések rendszerezései (a népi állattartás típusai, a legelőjog, a legelőhasználat formái, az állattulajdonjog és a pásztorok).

140. BALOGH István: Mezőgazdasági ismeretek tanítása az elemi iskolában, 1840—1950 között. = Munkára nevelés hazai történetéből. Szerk. Jausz Béla, Faludi Szilárd, Zibolen Endre. Bp. 1965, Akad. K. 275—318. l.

A reformkor pedagógiai ismereteit foglalja össze a kötet. Fontosnak tartják a mezőgazdasági ismeretek tanítását. Az elemi iskola gyakorlati oktatásához szükséges tankönyveket mutatja be a szerző.

141. BALOGH István: Lófogatok Debrecenben a XVIII—XIX. században. = Ethnographia. 1965. 2. sz. 161—186. l. 1966. 1. sz. 74—92. l. 2. sz. 229—253. l.

Sokat írtak már a fogatos teherszállítás formáiról, a debreceni fogatokról. A XVIII—XIX. században igásállatnak főként lovat használtak. A lófogatok fajtáiról, a lovak neveléséről és gondozásáról ír a szerző.

142. TAKÁCS Lajos: A dohánytermesztés Magyarországon. Bp. 1964, Akad. K. 463 l.

Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1965. 3. sz. 469—472. l.

143. BALOGH István: Egy országos jellegű hatósági néprajzi gyűjtésről.

(Szabolcsi néprajzi adatok 1903-ból). = Ethnographia. 1965. 4. sz. 603—607. 1.

A kutató gyakran a legváratlanabb helyen bukkan értékes adatokra. A század elején a módszeres kutatás már jelentős mértékű volt. 1903-ban egy országos néprajzi vásárt akartak rendezni, melynek célja a kutatás fellendítése volt. Ez azonban nem valósult meg.

144. BALOGH István: Kiss Lajos halálára. (1881—1965). = Alföld. 1965. 5. sz. 99—100. 1.

Kiss Lajos Kossuth-díjas néprajztudós a nyíregyházi múzeum igazgatója volt. Balogh István ismerteti a kutató munkásságát, mely igen jelentős volt a néprajz számára.

1966

145. BALOGH István—VÉGH József: A hagyományos paraszti gazdálkodás ismeretanyaga és szókincse. 3. Hordás, nyomtatás, cséplés. 1. rész. Bp. 1966, Néprajzi Múzeum MTA. KESZ. soksz. 95. 1. illusztr. (Útmutató füzetek a néprajzi adatgyűjtéshez. 13.)

Ez a füzet egy sorozat tagja, melynek célja a paraszti gazdálkodást és szókincsét feltárni. Ehhez szolgáltatnak érdekes adatokat, útmutatásokat a szerzők. A három munkafolyamat eszközeit és a vele kapcsolatos kifejezéseket írják le.

146. Földreform. 1945. Ezerkilencszáznegyvenöt. Tanulmány- és dokumentumgyűjtemény. Kiad. a Levéltárak Országos Központja és a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete. Bp. 1965, Kossuth K. 572 l. 4 t.

Ism.: Balogh István = Levéltári Közl. 1966. 1. sz. 151—154. 1.

147. BALOGH István: Adatok a vályog- és faépítkezés történetéhez, 1792-ből. = Ethnographia. 1966. 2. sz. 294. 1.

1792-ben hoztak egy rendeletet, mellyel az erdőket védelmezték. Előírták, hogy vályogházat kell építeni, mert ez nem olyan tűzveszélyes, mint a faház. Szabályozták még a tüzelőberendezések építését, formáját.

148. PALÁDI KOVÁCS Attila: A keleti palócok pásztorkodása. Debrecen, 1965, Alföldi ny. 214 l.

Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1966. 2. sz. 307—308. 1.

149. NAGY Gyula: Hagyományos földművelés a Vásárhelyi-pusztán. Herkömmlicher Ackerbau auf der Vásárhelyipusztá. = Néprajzi Közl. 1963. 2. sz. 192 l. 33 t.

Ism.: Balogh István = Acta Ethn. Bp. 1966, Akad. K. 15 tom. 3—4. fasc. 453—356. l.

150. BALOGH István: Szabolcs-Szatmár megye hajdúnépe. = Élet és Tud. 1966. 20. sz. 945—948. l.

A hajdúk olyan jobbágyok, akik bármikor hadba mentek, ha hívták. Ennek fejében földet, házat, kiváltságokat kaptak. Főleg a Hajdúság területén éltek, de voltak Szabolcs megyében is falvak ahol letelepedtek. 1715-ben eltörölték kiváltságukat.

151. RÉVÉSZ Imre: Bécs Debrecen ellen. Vázlatok Domokos Lajos (1728—1803) életéből és működéséből. Bp. 1966. Akad. K. 129 l.

Ism.: Balogh István = Alföld. 1966. 5. sz. 89—90. l.

1967

152. Kéziratos térképek az állami levéltárakban. Szerk. Maksai Ferenc. Közrem. Tóth Andrásné, Polonyi Nóra. 1. Komoróczy György. Kéziratos térképek a Debreceni Állami Levéltárban... 9. Hársfalvi Péter. Nyíregyházi Állami Levéltár. Közrem.: Balogh István, Szkita Józsefné. Bp. 1967, LOK. 110 l. soksz.

Ebben a sorozatban a területi állami levéltárakban szereplő térképeket tárták fel. A jegyzékekben szerepelnek azok a helységek, melyekről a térkép készült. A térkép adatait, készítésének időpontját is megtaláljuk a kiadványban.

153. BALOGH István: Honfiszózat Petőfi ellen. = Sz-Sz. Szle. 1967. 1. sz. 77—80. l.

1848 márciusában Petőfi megírta a „A királyokhoz” című versét. Ez rövid időn belül elterjedt, de ekkor még csak jóslat volt. Támadás indult a vers ellen. Mező Dániel hajdúböszörményi nemzetőr írta „Honfiszózat” című versét, mely válasz volt Petőfi versére. E két költeményt elemzi a cikk írója.

154. Látogatás a Nyíregyházi Állami Levéltárban. Balogh Istvánnal beszélget Benda Kálmán. = Levéltári Szle. 1967. 1. sz. 155—162. l.

A cikk egy rádióban elhangzott beszéd, melyben Balogh István nyilatkozik a Nyírségről, saját műveiről, melyben a megye múltját tárja föl.

155. PALÁDI KOVÁCS Attila: A keleti palócok pásztorkodása. Debrecen, 1965, Alföldi ny. 214 l.

Ism.: Balogh István = Agrártört. Szle. 1967, 1—2. sz. 293—294. l.

156. SZABÓ István: A falurendszer kialakulása Magyarországon. X—XV. század. Bp. 1966, Akad. K. 215 l.
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1967. 2. sz. 298—299. l.
157. BALOGH István: Vincze Lajos és művészete. = Sz-Sz. Szle. 1967. 3. sz. 101—103. l.
Vincze Lajos grafikus életét, munkásságát mutatja be a cikk. Vinczét illusztrátorként ismerhetjük a szépirodalmi könyvekből. Szabolcsi származású művész. Kínai utazása rányomta bélyegét művészetére. Hazánkban is és külföldön is számos kiállítása volt.
158. ROMÁN János: Források és regeszták Sárospatak település- és építészettörténetéhez a XVI—XVIII. századi mezővárosi protocollumokban. Sárospatak, 1965, ny. n. 317 l.
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1967. 3. sz. 499—500. l.
159. BALOGH István: Dr. Révész Imre. (1889—1967). = Alföld. 1967. 4. sz. 93—94. l.
Révész Imre a tiszántúli egyházkerület püspöke, a debreceni egyetem professzora és az MTA. levelező, majd rendes tagja volt. Balogh István ismerteti a tudós életútját, munkásságát.
160. BALOGH István: Levéltári adat a tirpák lakodalmi szokásokhoz 1846-ból. = Ethnographia. 1967, 4. sz. 568—569. l.
Posonyi János Szabolcs vármegye főorvosa leírja a tirpák lakodalmi szokásokat és kéri a hatóságokat, hogy tiltsák be a több napig tartó lakodalmakat, mert sok fiatal esett áldozatul a mértéktelen evés-ivásnak.
161. BALOGH István: A Hortobágy festője, Káplár Miklós. 1886—1935. = Élet és Tud. 1967. 10. sz. 465—468. l.
Káplár Miklós a pusztáról indult el, pályája ott is teljesedett ki. Ott nyugszik, immár 40 éve. Nehéz, küzdelmes élete volt. Nagyságát bizonyítja, hogy Móricz is méltatta munkásságát. Olyan barátai voltak, mint Medgyessy, Ecsedi, Maghy.

1968

162. BALOGH István: A Szabolcs megyei Nemzeti Bizottságok iratai. = Levéltári Szle. 1968. 1. sz. 32—45. l.
1944—45-ben létrejött Nemzeti Bizottságoknak nem voltak kialakult ügyrendi és ügyintézési formái. Így az első hónapokban iratok sem nagyon jöttek létre. A keletkezett iratok is főleg jegyzőkönyvek voltak. Ezeket az 1944—45-ben keletkezett iratokat rendezte a szerző. A rendezés során szerzett tapasztalatokról szól.

163. BALOGH István: Hajdúság. Bp. 1969, Gondolat. 297 l. 19 t. (Néprajzi sorozat.) Bibliogr.: 290—296. l.
 Rec.: Szabó László = Ethnographia. 1969. 3. sz. 299—303. l.
 Simon Zoltán = Hajdú-Bihari Nipló. 1969. április 20.
 (a.) = Magyar Nemzet. 1969. április 20.
 A monográfia egy különös tájegység, a Hajdúság történetét tárja fel. Szól a hajdúk eredetéről, szokásairól. Feldolgozza a tájegység néprajzi vonatkozásait.
164. BALOGH István—NÉMETH Péterné: Dokumentumok. = A Magyar Tanácsköztársaság Szabolcs-Szatmárban. Szerk. Ordas Nándor. Debrecen, 1969, Alföldi ny. 145—182. l.
 A tanácsköztársasággal foglalkozó szabolcsi vonatkozású dokumentumok jegyzékét közlik a szerzők.
165. BALOGH István: Hajdúk a XVIII. században. = A hajdúk a magyar történelemben. (Tudományos emlékülés. Déri Múzeum, 1966, december 10.) Szerk. Módy György. Debrecen, 1969, Déri Múzeum, Alföldi ny. 69—75. l.
 A hajdúvárosok sorsában az 1635-ös és az 1668-as rendeletekkel változások álltak be. Ez a törvény ugyanis megfosztotta a hajdúkat kiváltságaiktól. Ezért a földesurak és a hajdúk között harcok dúltak.
166. BALOGH István: Debreceniség. (Egy irodalmi fogalom története és társadalmi háttere.) = Studia Litt. A KLTE, Magyar Irodalomtörténeti Intézetének közleményei. 1969. 11—53. l.
 Rec.: Orosz István = Alföld. 1971. 12. sz. 49—55. l.
 A XVII. és XVIII. századi Debrecen különleges karaktere nem máról-holnapra alakult ki, hanem a történelem folyamán lassan, összeütközések árán. A fogalom változatos útját kíséri végig a szerző.
167. BALOGH István: A hortobágyi pásztorkodás történeti múltja. = Studia Lit. A KLTE; Magyar Irodalomtörténeti Intézetének közleményei. 1969.
 Ismertetést lsd. az 53-as tételnél.
168. BALOGH István: A Tanácsköztársaság szervei és iratai Szabolcs megyében. = Levéltári Szle. 1969. 1. sz. 86—98. l.
 Szabolcs megyébe a Tanácsköztársaság kikiáltásának híre 1919. március 22-én hajnalra ért el. Még ezen a napon megalakultak a proletár diktatúra helyi hatalmi szervei. Erre vonatkozóan 3 forrás áll rendelkezésünkre.

169. KOVÁCS László, K.: A közös fejős-juhnyájak tejhaszonvételi formái Erdélyben, 1900 körül. = Népi kultúra, népi társadalom. Az MTA. Néprajzi Kutató Csoportjának Évkönyve. Bp. 1968, Akad. K.
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1969. 2. sz. 297—299. l.
170. BALOGH István: Szabó István (1898—1969). = Ethnographia. 1969. 2. sz. 325—329. l.
Szabó István mintegy negyven évig foglalkozott történettudománnyal. Sokat foglalkozott munkáiban szülőföldjével, a Hajdúsággal és Debrecennel. A magyar parasztság történetírójaként tartják számon.
171. Népi kultúra, népi társadalom. A Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutató Csoportjának Évkönyve. I. Szerk. Ortutay Gyula. Bp. 1968, Akad. K. 287 l.
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1969. 3. sz. 464—466. l.
172. CSERMELY Tibor—MEZŐ András—NÉMETH Péter: Nyírbogdány. Tanulmányok a község történetéből. Nyírbogdány, 1969, Községi Tanács. Alföldi ny. 139 l. illusztr.
Ism.: Balogh István = Sz-Sz. Szle. 1969. 4. sz. 101—102. l.
173. BALOGH István: Szabolcs-szatmári kastélyok és kúriák. = Élet és Tud. 1969. 42. sz. 1971—1975. l.
Szabolcs-Szatmár megyében rendezettebb falukép a XVIII. században alakult ki. Szabályozták a jobbágytelkek nagyságát. Bemutatja a szerző a nemesi kúriák felépítését, kastélyokat, stílusukat. Sok illusztráció színesíti a cikket.

1970

174. BALOGH István—NÉMETH Péter: A honfoglalástól Mohácsig. = Szabolcs-Szatmár megyei történelmi olvasókönyv. Szerk. Csermely Tibor, Hársfalvi Péter. Kiad. a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács. Nyíregyháza, 1970, Alföldi ny. Debrecen. 17—41. l.
Szabolcs-Szatmár történetét mutatják be a szerzők. A honfoglalástól 1525-ig terjedő időszakra vonatkozó dokumentumokat tárják fel. Számos levelet, térképet találunk a tanulmányban.
175. BALOGH István: Válságos századok. 1526—1711. = Szabolcs-Szatmár megyei történelmi olvasókönyv. Szerk. Csermely Tibor, Hársfalvi Péter. Kiad. a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács. Nyíregyháza, 1970, Alföldi ny. Debrecen. 43—65. l.
Az olvasókönyvnek ez a fejezete 1526-tól I. Ferdinánd és I. János csatájától mondja el Szabolcs megye történetét. A Rákóczi-féle

szabadságharc leverésével zárja a dokumentumok sorát. Olvashatunk a kállói várépítésről, a szabolcsi hajdúkról, a szabadságharc szabolcsi eseményeiről.

176. BALOGH István—NÉMETH Péterné: Iratok a Szabolcs megyei Nemzeti Bizottságok működéséhez (1944—1945). = Sz-Sz. Szle. 1970. 2. sz. 77—92. l.

Szabolcs megye azok közé a megyék közé tartozott, melyeket legkorábban szabadítottak fel. Sajátos helyzet alakult ki 1944. október 15. és december 22. között. Az Ideiglenes Kormány megalakulásáig az államhatalom lényegében szünetelt. Ezeken a helyeken jöttek létre a Nemzeti Bizottságok.

177. BALOGH István: Határhasználat és gazdálkodás Nyíregyházán a XVIII—XIX. században. = Ethnographia. 1970. 2—4. sz. 221—233. l.

Nyíregyháza határának településformája a bokortanyák miatt különleges típust jelent. A bokortanya kialakulásáról, szerkezetéről, gazdálkodásáról, állattartásáról olvashatunk a cikkben.

1971

178. BALOGH István: A megyei önkormányzat működése Szabolcsban 1848—1872 között. = Tanulmányok a magyar helyi önkormányzat múltjából. Szerk. Bónis György, Degre Alajos. Bp. 1971, Közgazdasági és Jogi K. 205—234. l.

Ez a kor egy átmeneti szakasz volt a megyei igazgatás történetében. A megyebizottmányok 1848 márciusától 1849. júliusig, 1861. januártól októberig, 1866—1871-ig működtek. Ezek működéséről, tevékenységéről fennmaradt dokumentumokat közli a szerző.

179. BALOGH István: Nyíregyháza. A Szabolcs-Szatmár megyei Levéltár régi berendezése. = Levéltári Szle. 1971. 1—3. sz. 132—133. l.

A régi levéltárban az iratok polcokkal és rekeszekkel ellátott szekrényekben voltak elhelyezve. A szekrények mérete különböző volt. Ezek a betű és rómaisám-jeles bútorok 1962-ig a levéltár birtokában voltak. Valószínűleg 1744-ben készültek.

180. FÉL Edit—HOFER Tamás: Proper Peasants. Traditional Life in an Hungarian Village. Bp. 1969, Viking Found Publications in Anthropology. Nr. 46. 440 l.

Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1971. 1. sz. 87—99. l.

181. SZABÓ István: A középkori magyar falu. Bp. 1969, Akad. K. 252 l.
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1971. 1. sz. 90—91. l.

182. BALOGH István: Veres Péter. 1897—1970. = Ethnographia. 1971. 1. sz. 132—138. l.
Veres Péterre az íróra és politikusra emlékezik Balogh István. Veres Péter a parasztság ismerője és írója volt. Ábrázolásmódja és stílusa a legnagyobb realista írásművészet.
183. BALOGH István: Erdei Ferenc. (1910—1971.) = Ethnographia. 1971. 4. sz. 632—635. l.
Erdei Ferenc, ha nem is volt szakképzett ethnográfus, mégis Györffy István mellett ő gyakorolta a legnagyobb hatást a néprajztudomány művelőire. A cikk írója ismerteti a politikus munkásságát, életét.

1972

184. BALOGH István: A paraszti gazdálkodás és termelési technika. = A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában. 1848—1914. Tanulmányok. Szerk. és bev. Szabó István. 2. kiad. Bp. 1972, Akad. K. 1. köt. 349—428. l.
Ismertetést lsd. a 136. tételnél.
185. BALOGH István: Az alföldi tanyásgazdálkodás. = A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában. 1848—1914. Tanulmányok. Szerk. és bev. Szabó István. 2. kiad. Bp. 1972, Akad. K. 1. köt. 429—479. l.
Ismertetést lsd. a 137. tételnél.
186. BALOGH István: A paraszti művelődés. = A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában. 1848—1914. Tanulmányok. Szerk. és bev. Szabó István. 2. kiad. Bp. 1972, Akad. K. 2. köt. 487—564. l.
Ismertetést lsd. a 138. tételnél. *1850-1914 között*
187. BALOGH, István: Geräte und Verfahren der Ernte in den Zentralen Gebietendens des Karpatenbeckens in XIX. Jahrhundert. = Getreidebau in Ost und Mitteleuropa. Hrsggeben von Iván Balassa. Bp. 1972, Akad. K. 529—559. l.
Címford.: Aratóeszközök és eljárások a Kárpát medence középső területein a XIX. században.
Ismerteti a XIX. század első felében keletkezett mezőgazdasági irodalomból megállapítható aratási eljárások és aratóeszközök két formáját, a kaszával és sarlóval való aratás területi elterjedését, eszközeit, módszereit és mindkét formában a férfi és női munkamegosztást.

188. BALOGH István—DIKÁN Nóra, N.: Iratok Szabolcs megye gazdasági helyzetéhez 1945 elején. = JAMÉ. 1971. Bp. 1972, Franklin ny. 99—133. l.

1945 első hónapjaira történt visszaemlékezéseket közlik a szerzők. Az akkori közigazgatásra vonatkoznak. Bemutatják az időszak gazdasági és társadalmi helyzetét.

1973

189. BALOGH István: A civisek világa. (Debrecen néprajza.) Bp. 1973, Gondolat. 306. l. 12 t. (Néprajzi sorozat.) Bibliogr.: 300—307. l.

Rec.: Veress Géza = Sz-Sz. Szle. 1973. 3. sz. 122—124. l.

V — s = Petőfi Népe. 1973. április 10. = Tükör. 1973. április 24.

Török Katalin = Hajdú-Bihari Napló. 1976. május 12.

Koroknai Zsuzsa = Élet és Irod. 1973. augusztus 18.

Szalay Károly = Magyar Hírlap. 1973. szeptember 8.

Hársfalvi Péter = Alföld. 1973. 10. sz.

Debrecen földrajzilag és gazdaságilag is vezető szerepet tölt be a Tiszántúlon. Sajátos kultúrával rendelkezik. A szerző erről a földművelő és állattenyésztő civis világról ad átfogó képet. A város és környékének történetét a XVII. századtól mutatja be napjainkig.

190. BALOGH István: A parasztság művelődése a két világháború között. Bp. 1973, Akad. K. 102 l.

Rec.: Hársfalvi Péter = Sz-Sz. Szle. 1974. 1. sz. 97—99. l.

Kovács Géza = Népművelés. 1974. 2. sz. 38. l.

Orosz István = Magyar Hírlap. 1974. március 23.

Szilágyi János = Népszabadság. 1974. március 7.

Gazdag István = Alföld. 1974. 6. sz. 95—96. l.

Orosz István = MTA. II. oszt. Közl. 1974. 23. sz. 325—329. l.

Takács Péter = Kelet-Magyarország. 1974. január 13.

A szerző ebben a kötetében a parasztság kulturális életéről ír. Szól a hivatalos művelődéspolitikai elképzelésekről, a parasztság spontán szellemi kitöréseiről, nagy paraszti írókról. Rávilágít a parasztság irodalmi, képzőművészeti tevékenységére.

191. A hagyományos paraszti gazdálkodás ismeretanyaga és szókinccse. (Közread. a Budapesti Néprajzi Múzeum. Bp.

3. Hordás, nyomtatás, cséplés. 2. rész. Írta: Balogh István, Végh József. 1973., MTA. KESZ. (soksz.) 96 l. illusztr. Bibliogr.: 93—96. l. (Útmutató füzetek a néprajzi adatgyűjtéshez 14.)

Az útmutató 2. része a gépi erővel történő csépléssel, a szemtisz-

títással, és tárolásával foglalkozik. A kötettel a néprajz és nyelv-
járás gyűjtőknek kívánnak segítséget nyújtani, hogy minél pon-
tosabban, tájhoz, nyelvhez hűen tudják leírni e gazdasági tevé-
kenységeket, munkaeszközöket, munkamódszereket.

192. BALOGH István: A paraszti emlékezet és történelem. = Bajomi
krónika. Emlékkönyv Szűcs Sándor 70. születésnapjára. Debren-
cen, 1973, Alföldi ny. 25—47. l.

Ez tulajdonképpen egy oklevélközlés. 1696-ban és 1715-ben Kar-
cag és Püspökladány között pereskedés folyt. E pernek doku-
mentumait adja közre a szerző. Értékes adatokat lehet leszűrni a
parasztnak vallomásaiból.

193. BALOGH István: Viehhaltungstypen des Karpatenbeckens im XIX.
Jahrhundert. = Magyar Mezőgazdasági Múzeum Közleményei.
1971—1972. Szerk. Wellmann Imre. Bp. 1973, Magyar Mezőgaz-
dasági Múzeum. 233—239. l.

Címford.: Az állattartás típusai a Kárpátmedencében a XIX. szá-
zadban.

A XIX. században a hagyományos állattartás változáson ment ke-
resztül a Kárpátmedencében. A cikk a változás tényezőit, a XIX.
században észlelhető állattartási formákat rendszerezi.

194. BALOGH István: Szabolcs vármegye levéltárának latin—magyar
nyelvű indexei, 1831-ből. = Levéltári Szle. 23. 1973. 3. sz. 593—
606. l.

Szabolcs vármegye levéltárát Schemberger Ferenc rendezte,
olyan áttekinthetően, hogy ma is nehéz volna jobb rendszert ki-
tálalni. Ezt a rendszert ismerteti Balogh István. Indexeket, (mu-
tatókat) készített, melyek segítettek a tájékozódásban. Ez a jegy-
zék latinul készült, később 1830-ban fordították le.

1974

195. BALOGH István: Polgár a hajdúvárosok sorában. 1608—1717. =
Polgár története. Polgár, 1974, Heves megyei ny. 87—133. l.

A tanulmány írója Polgár történetét dolgozza fel 1608—1717 kö-
zött. Kezdi a hajdúk letelepedésétől, önálló hajdúvárossá válásáig.
Leírja a küzdelmet a hajdúszabadságért, részvételt a Rákóczi-féle
szabadságharcban.

196. Polgár hajdúkori, illetve 1727 (az elnéptelenedés) utáni történetének
adattára. Összeáll.: Balogh István, stb. = Polgár története. Pol-
gár, 1974, Heves megyei ny.

Ez a fejezet táblázatokat, statisztikai adatokat közöl a város népességéről. Leveleket, adatokat ismerhetünk meg Polgár újratelepítéséről, legújabb történetéről.

197. BALOGH István: A háromszáz éves hortobágyi ménes. = Lóra csi-kós. Hortobágyi Nemzetközi Lovasnapok 1965—1974. (Debrecen), 1974.

A debreceniek az 1600-as évektől fordítanak nagy gondot a lótenyésztésre. 1700-as években már ménest tartanak. Később már lovászmestert is alkalmaznak. A múlt század első harmadától cifra ménest állítottak fel, sőt lovasnapokat is rendeztek.

198. BALOGH István: Egy tanyaépítő paraszti nagycsalád gazdálkodása a XIX. század végén. (A Tápai család gazdasági naplója. 1885—1904.) = Paraszti társadalom és műveltség a XVIII—XIX. században. Szolnok, 1974, Damjanich János Múzeum. 3. köt. 91—97. l.

A tanulmány tárgya a Jászszentlászlón és Móricgáton birtokos Tápai család gazdálkodása, példája a parasztság kapitalizálódási lehetőségének. Ez a gazdaság már amerikai típusú kapitalista mezőgazdasági üzem volt. A család költségvetését ismerteti Balogh István az általuk vezetett napló alapján.

199. BALOGH István: Bátky Zsigmond és a néprajztudomány. = Szemlélet, módszer és eredmény Bátky Zsigmond, Gyórfy István és Viski Károly munkásságában. Tudományos tanácskozás. Bp. 1974. (Klly. is.)

Balogh István Bátky Zsigmond életét és munkásságát foglalta össze a Magyar Néprajzi Társaság 1973-as ünnepi ülésén. A néprajztudomány e nagy egyéniségéről elég keveset tudunk, pedig jelentős tevékenységet fejtett ki.

200. BALOGH István: Debrecen politikai állapota 1790—1791-ben. (Egy névtelen emlékirat 1791-ből.) = A Hajdú-Bihar megyei Levéltár Évkönyve. Debrecen, 1974. 93—119. l.

II. József halála előtt 3 héttel szinte minden intézkedését visszavonta és visszaállította az 1780 előtti állapotokat. Ez forradalmi hangulatot váltott ki. A kormány ezért ügynököket küldött ezekre a területekre, akik jelentéseket küldtek a helyzetről. Egy ilyen jelentést tesz közzé a szerző.

201. BALOGH István: Szabolcs vármegye levéltára (1749—1849). = Levélt. Közlem. 44—45. 1974. 31—46. l. 3 t.

Szabolcs vármegye levéltáráról az első ismertetés 1881-ben jelent meg. A XVIII. században több rendelkezés foglalkozott vele. Írásos dokumentumok a XIV. századtól léteznek, a XVI. szá-

zadtól már jegyzőkönyvek maradtak fenn. A cikkből megismerhetjük a levéltár történetét, állományának alakulását.

202. BALOGH István: Bátky Zsigmond és a néprajztudomány. = Ethnographia. 1974. 1. sz. 124—133. l.
Ismertetést lsd. a 199. tételnél.
203. VÁRADI STERNBERG János: Utak, találkozások, emberek. (Bp.—Uzsgorod), 1974, Kárpáti Könyvkiadó—Gondolat.
Ism.: Balogh István = Sz-Sz. Szle. 1974. 3. sz. 125—126. l.

1975

204. BALOGH István: Nyíregyháza örökváltsága. Nyíregyháza, 1975. Szabolcs m. Lapkiadó. Nyírségi ny. 16 l. 11 t. (A Jósa András Múzeum állandó kiállítási vezetői.)
205. BALOGH István: A magyar paraszti életforma kialakulása. = Uráli népek. Nyelvrokaink kultúrája és hagyományai. Bp. 1975, Corvina. 169—177. l.
A közfelfogás és a szóhasználat a múltban és a jelenben is általában a társadalom mezőgazdasági foglalkozású csoportjait sorolja a parasztság gyűjtőfogalma alá. Megismerhetjük a parasztság, jobbágyság szokásait, életformáját.
206. BALOGH, István: Unkarilaisen talonpoikaisen alämänmuodon kehittyminen. = Suomalais ugrilaiset. Bp. 1975, Corvina. 123—134. l.
Címford.: A magyar paraszti életforma kialakulása. Ismertetést lsd. a 205. tételnél.
207. BALOGH István: A Szabolcs-szatmári falvak és parasztházak. = Szabolcs-Szatmár megyei földrajzi olvasókönyv. Nyíregyháza, 1975, Sz-Sz. Megyei Tanács. 105—117. l.
Szabolcs-Szatmár megye nemcsak földrajzilag osztható tájegységekre, de a településforma és lakóháztípusok szerint is. Jellemző a puszta, tanya, bokortanya. Megismerhetjük a tanulmányból egy-egy porta felépítését, építkezési módjait, berendezéseit, bútorait.
208. BALOGH István: Adatok Csenger történetéhez. = Csengeri krónika. Néprajzi és helytörténeti antológia. Molnár József 70. születésnapjára. Csenger, 1975, 147—152. l. (Klny. is.)
Csengert először 1239-ben említik egy per kapcsán. Története valószínűleg a XII. században kezdődik. Ettől az időtől közül Balogh István érdekes adatokat. Felsorolja birtokosait, templomának, kastélyának történetét.

209. BALOGH István—GERÓNÉ KRÁMER Márta: Ófehértó és művészeti emlékei. = Sz-Sz. Szle. 1975. 4. sz. 81—93. l.

A cikkből Ófehértó történetét ismerhetjük meg. Első írásos említése 1220-ból való, de ez vonatkozhat Újfehértóra is. Az első hiteles adat 1326-ból való. Kinek volt birtoka, hogyan alakult a település sorsa az 1700-as évekig. Ezt tudhatjuk meg a cikkből.

1976

210. BALOGH István: (Második) II. Rákóczi Ferenc Szabolcs és Szatmár vármegyékben. (1703. július 18—október 15.) Nyíregyháza, 1976, Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács Soksorozótója. (Szabolcs-Szatmár megyei Levéltár kiadványai.)

Rec.: Kriveczky Béla = Sz-Sz. Szle. 1976. 3. sz. 92—95. l.

A tanulmány a Rákóczi-szabadságharc megyénkben lejátszódó kezdeti eseményeiről szól. Ez az az időszak, amikor ezen a tájon alakult át a kezdeti jobbágyfelkelés szabadságharccá. Balogh István a korról kialakult romantikus elképzelések tisztázását segíti elő, amikor dokumentumok segítségével feltárja az időszak eseményeit.

211. Magyar Állami Levéltárak fondjegyzéke. Kiad. a MOL. Bp. 3. köt. A Sz-Sz. megyei Levéltár fondjainak jegyzéke. (Szerk.: Balogh István.) 1976. 93 l. (A területi levéltárak fondjegyzékei 11.)

A levéltár gyűjtőterülete Szabolcs és Szatmár megye. A fondjegyzék két részre van osztva: feudális és kapitalista kor; és szocialista kor. Ezen belül területi, intézmények szerinti, testületi csoportokat alkot. A jegyzéken megtalálható az iratok keletkezési ideje, mennyisége.

212. BALOGH István: Szabolcs-Szatmár megyei Levéltár. = Guide to the archives of Hungary. Bp. 1976, NPI. 129—132. l.

Az angol nyelvű kiadványban minden megyei levéltár — köztük a szabolcs-szatmári — leírása szerepel. Az ismertetőben szó esik a levéltár kialakulásáról, történetéről, állományának alakulásáról.

213. BALOGH István: Szabolcs-Szatmár népe a szabadságharc utolsó éveiben. = A Rákóczi-szabadságharc vitás kérdései. Tudományos emlékülés. 1976. január 29—30. Vaja—Nyíregyháza, 1976, 16—20. l.

A szabadságharc utolsó két éve már lassú haldoklás volt. Rákóczi hadjárata sikertelen volt. A bajokat tetézte az 1708—1709-es kemény tél, az 1709 nyári pestis járvány. A falvak elnéptelened-

tek, adó és szállásadás alól fel kellett menteni. A bukásnak tehát ezek is okai voltak.

214. BALOGH István: Nyíregyháza az újjátelepülés után. = Tanulmányok Nyíregyháza újjátelepülés történetéből. Nyíregyháza, 1976, Szabolcs megyei Lapkiadó. 14—17. l.

1780-as években Miskolczi Mátyás még élő emlékezet alapján megírta a letelepülés körülményeit. A letelepítést Károlyi Ferenc gróf indította el. Sok nehézséggel járt, de végül a sok kiváltság biztosította a sikert.

215. BALOGH István: Adatok az alföldi mezővárosok határhasználatához a XIV—XV. században. (Debrecen határának kialakulása.) = Hajdú-Bihar megyei Levéltár Évkönyve. 3. 1976. 5—23. l. 2 térk.

Az utóbbi időben fellendült a mezővárosok határhasználatának kutatása. Ez a társadalom- és gazdaságtörténeti kutatások fontos része. Balogh István Debrecen határának kialakulását kíséri végig. Térképeken is bemutatja a folyamatot.

216. BALOGH István: Tugurium, szállás, tanya. Adatok a magyar tanya-település előtörténetéhez. = Ethnographia. 1976. 1—2. sz. 1—22. l. 54—62. l. (Klny. is.)

Rec.: Barabás Jenő = Ethnographia. 1976. 1—2. sz. 22—26. l.

Fügedi Erik = Ethnographia. 1976. 1—2. sz. 27—30. l.

Makkai László = Ethnographia. 1976. 1—2. sz. 30—34. l.

Maksay Ferenc = Ethnographia. 1976. 1—2. sz. 34—38. l.

Markus, Michal = Ethnographia. 1976. 1—2. sz. 38—45. l.

Orosz István = Ethnographia. 1976. 1—2. sz. 45—50. l.

Wellmann Imre = Ethnographia. 1976. 1—2. sz. 50—53. l.

Mi az a tugurium? A tanulmány a tugurium-szállás szó jelentésváltás XV—XIX. századi útját kíséri végig, levéltári dokumentumok alapján. Hogyan alakult ki a tanya, a major? Hogyan gazdálkodtak itt az emberek, ezekről a kérdésekről olvashatunk a tanulmányban.

217. Tanulmányok Kisvárdáról. Kisvárda, 1961—1975. (A Kisvárdai Vármúzeum kiadványai. 1—7.)

Ism.: Balogh István = Sz-Sz. Szle. 1976. 2. sz. 113—115. l.

1977

218. Magyar néprajzi lexikon. Főszerk. Ortutay Gyula. Bp. Akad. K. 1. köt. A—E. 1977. 752 l. 10 t. 2. köt. F—Ka. 1979. 752 l. 10 t.
A néprajzi lexikon írásában is szerepet vállalt Balogh István.

Sok szócikk írója. Főleg az állattartással kapcsolatos kifejezések, de más néprajzi tárgy, jelenség magyarázatát adja. Ilyen szócikket írt pl. abrak, bojtár, csobolyó, csutora, esztrengahajtó stb.

219. BALOGH István: Kéziratok és nyomtatott térképek. Nyíregyháza, 1977, Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács Soksorozító. 9. l. (A Szabolcs-Szatmár megyei Levéltár történeti kiállításának vezetője.)

A levéltárban kiállítást rendeztek a földrajz és történelem iránt érdeklődőknek az itt található értékes térképekből. A legrégebbi irat 1230-ból való, a legrégebbi térkép 1796-ból. Az országban először itt készítették speciális térképtároló szekrényt. Így szakzerűen, hosszú időre szóló tárolást biztosítottak.

220. BALOGH István: A néprajzkutatás levéltári forrásai. = Hajdú-Bihar megyei Levéltár Évkönyve 4. 1977. 185—193. l.

A néprajz történeti jellegű társadalomtudomány, ezért szükséges, hogy feltárják a történeti forrásokat. A levéltárak gazdag anyaggal rendelkeznek, melyeket a kutatók még nem eléggé ismernek. Balogh István ehhez nyújt segítséget.

221. BALOGH István—TOMBOR Ilona—CSERNYÁNSZKY Mária: Nagyvarsány és művészeti emlékei. = Sz-Sz. Szle. 1977. 1. sz. 78—91. l.

A Nagyvarsányról szóló tanulmány első, történeti részét írta Balogh István. A község történetét a X—XVIII. századig tárja fel. A község kialakulását, földesurait, lakóit ismerhetjük meg.

222. BALOGH István: A múlt keresztény respublikái. = Confessio. 1977. 1. sz. 74—82. l.

A mezőváros a XV. századtól ismert fogalom, a XVIII. századtól társadalmi vonatkozású fogalom. Ekkor jelennek meg az első statisztikák. Az utazók feljegyzéseiből sok adat maradt ránk a városok életéről, így Debrecenről is. A cikkben ír a szerző a debreceni kálvinizmusról, a város és egyház kapcsolatáról.

1978

223. BALOGH István: A Debreceni Református Kollégium gyűjteményének keletkezése. = Művészet és felvilágosodás. Szerk. Zádor Anna. Bp. 1978, Akad. K. 585—610. l. (Klny. is.)

A Debreceni Református Kollégium könyvtárának kezdetére és a XVII. századi történetére csak a szójhagyományokból lehet következtetni. A XVIII. század elejétől amikor a könyvtár a tanári kar ellenőrzése alá került, akkor kezdtek kialakulni nyilvántartásai. A gyűjtőkör is kiszélesedik. Erről olvashatunk a cikkben.

224. TÁLASI István: Kiskunság. Bp. 1977, Gondolat. 352 l. 32 mell.
Ism.: Balogh István = Ethnographia. 1978. 3. sz. 456—457. l.

1979

225. BALOGH István: Debrecen város magisztrátusának jegyzőkönyvei. 1547. Összeáll. és közzétette — —. = A Hajdú-Bihar megyei Levéltár forráskiadványai. Debrecen, 1979.
Debrecen város Levéltárának 1547—1548. évi jegyzőkönyvében bejegyzett latin nyelvű perek magyar fordítása található meg a kiadványban. A bevezetésben a peres eljárás és a bírói fórumok ismertetése történik.
226. BALOGH István: A Nyírség tanyái. = Szabolcs-Szatmár megyei olvasókönyv. Nyíregyháza, 1979. Sz-Sz. Megyei Tanács. 139—149. l.
A Nyírség jellegzetes tanyavilágát, annak életét, gazdálkodását ismerhetjük meg a tanulmányból.

1980

227. BALOGH István: „A debreceniség.” (A sárospataki néprajzi tanácskozáson 1977. november 15—16-án elmondott felszólalás.) = Előmunkálatok a Magyarság Néprajzához. Bp. 1980, 166—170. l.
Debrecenről az irodalomban és a néprajzban kialakult felfogás történeti gyökereire kívánt a felszólalás rámutatni.
228. BALOGH István: Debrecen város magisztrátusának jegyzőkönyvei. 1549. Összeáll. és közzétette — —. = A Hajdú-Bihar megyei Levéltár forráskiadványai. Debrecen, 1980. (Nyomás alatt.)
229. BALOGH István: Egy tőkés tanyás gazdaság a XIX. század második felében. = A magyar tanyarendszer múltja. Tanulmányok. Szerk. Pölöskei Ferenc, Szabad György. Bp. 1980, Akad. K. 272—312. l.
A XIX. század agrárszakemberei felvázolták a polgári—tőkés mezőgazdasági üzem ideális típusát, melyet a tanyásgazdálkodás révén tartottak megvalósíthatónak. A tanyásgazdálkodás típusait, az ott élő emberek életét, munkáját mutatja be a tanulmány írója.
230. BALOGH István: A nagyenyedi kollégium és Debrecen. = Confessio. 1980. 1. sz. 41—47. l.

231. BALOGH István: Veres Péter indulása. Halálának tizedik évfordulójára. = Sz-Sz. Szle. 1980. 2. sz. 70—72. l.

Egy 45 évvel ezelőtti személyes találkozás emlékét idézi fel Balogh István. Ismerteti az író indulását, amely a Horthy-korszakra esett, harcát a paranztság érdekeiért, az elnyomás ellen.

232. BALOGH István: Adatok az alföldi faépítkezés történetéhez. = Építés- és Építéstudomány. 10. köt. 1—4. sz. 87—114. l. 12 kép. (Klly. is).

Az eddig megjelent irodalmi közlések, a tiszántúli ref. egyházkerület 1809-ben felvett leltára, a Szabolcs-Szatmár megye Levéltárának XVII—XVIII. századi iratai alapján adattári rendszerben ismerteti Felső-Tiszántúl egyházi faépítményeit.

Balogh Istvánról szóló irodalom:

1. Művészeti lexikon. Főszerk.: Zádor Anna, Genthon István. Bp. Akad. K. 1. köt. A—E. 1965. 151. l.
2. Debrecen. Déri Múzeum. A debreceni Déri Múzeum Évkönyve. 1939—1940. Debrecen, 1940, Városi ny. 44—45. l.
3. Szabolcs-Szatmári Szemle. Szerk.: Hársfalvi Péter. Kiad. a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács. 1974. 1. sz. 111. l.
4. Magyar néprajzi lexikon. Főszerk.: Ortutay Gyula. Kiad. az Akadémiai Kiadó lexikonszerkesztősége. Bp. Akad. K. 1. köt. A—E. 1977. 205. l.

Dr. Balogh István
történész, néprajztudós, a történelemtudományok kandidátusa.